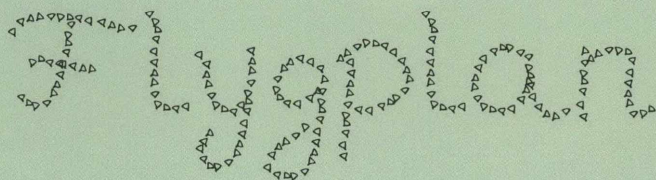


Tunga maskiner



Världens största passagerarflygplan Airbus **A380** väger **592000** kilo och **853** passagerare får plats om biljetterna tar slut. Och ändå kan det lyfta! Nu undrar man kanske hur det går till? Jo, det är nämligen så att vingarna är kupade på ovansidan och vinklade uppåt. När man sätter igång motorerna får planet fart framåt, men luften som åker förbi vingarna måste "välja" en väg - antingen under eller över vingen. Luften som tar vägen ovanför vingen åker snabbare och skapar lyftkraften uppåt. Har man bara tillräckligt stora vingar och ser till att de rör sig tillräckligt snabbt framåt kan man lyfta jättestora och tunga flygplan.

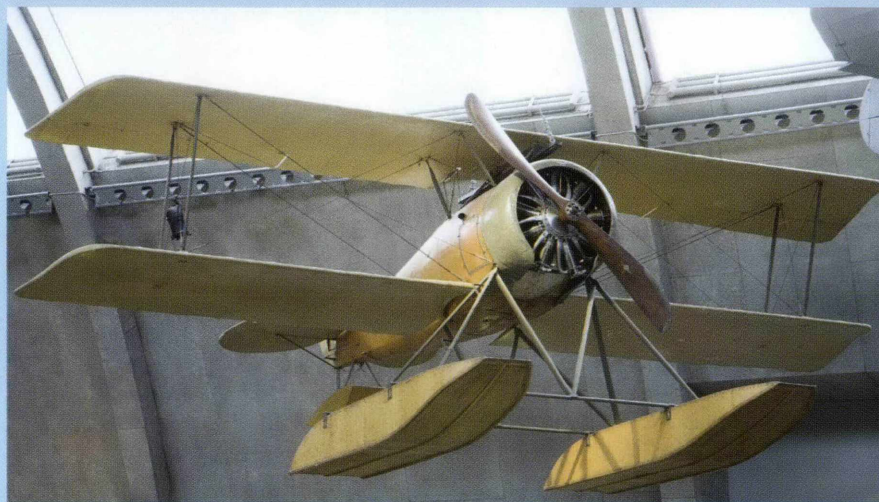
Det finns massor av olika slags flygplan i världen. Ett av de allra minsta kallas **Trike** och det är nästan inget flygplan alls. Trike är gjort av två tygvingar och så en liten mopedmotor. Sen så hänger "piloten" under vingarna och styr genom att luta sig åt olika håll.

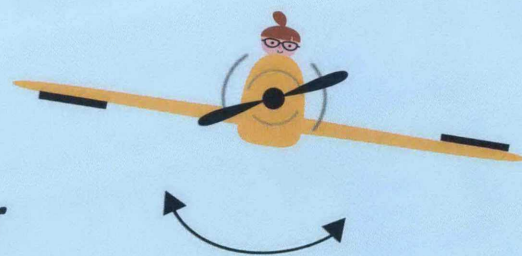
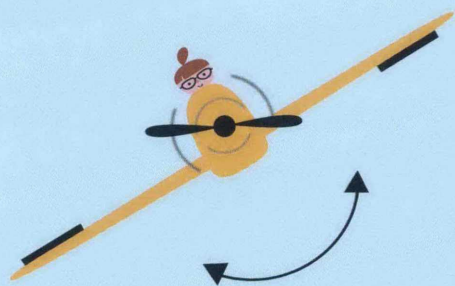
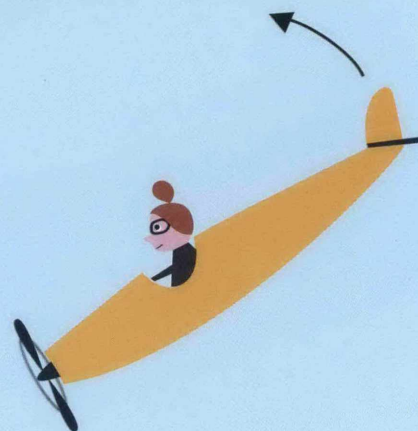
De allra största flygplanen byggs inte för att frakta passagerare, utan för att kunna flyga delar till exempelvis rymdskepp som man har tänkt sätta ihop. I **Ryssland** finns ett flygplan som heter **Antonov AN-225** och som byggdes för att kunna flyga den ryska rymdfärjan mellan olika flygplatser (då hade flygplanet rymdfärjan på "ryggen"). Men nu används flygplanet för att flyga stora och tunga laster. Allt från tåglok till pansarvagnar. Flygplanet används också ofta för att flyga in hjälp till områden där det till exempel har varit jordbävning eller översvämning. Då fylls planet med viktiga grejer som mat och mediciner eftersom det kan ta med så mycket last på en gång.

Airbus

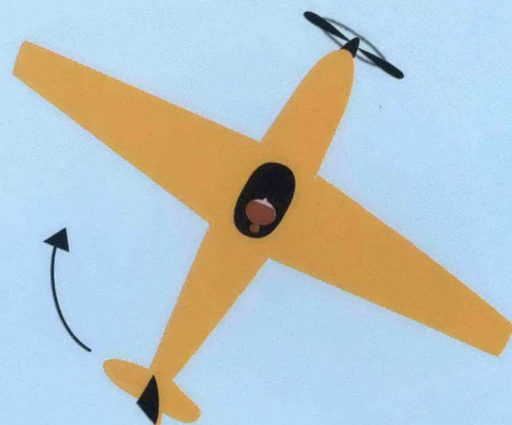
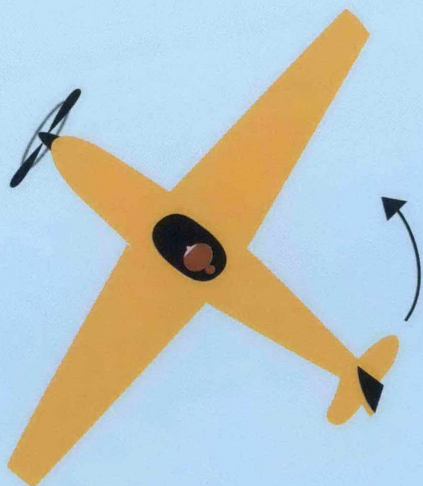


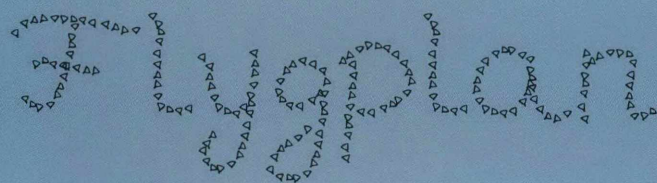
Tekniska museets renoverade Blériot XI-plan flyger igen.





Så
styr
man!





Fyra coola flyghjältar

- som inte hade det så lätt...

AMELIA EARHART

Amelia utbildade sig först till sjuksköterska, men sen såg hon en flyguppvisning och blev pilot istället. Åtta år senare, **1928**, blev hon den första tjejen som korsade **Atlanten** i ett flygplan. Hon försvann spårlöst under en jordenrunt-flygning över **Stilla Havet** knappt tio år senare.

BESSIE COLEMAN

Världens första mörkhyade kvinnliga flygare. Hon hade tolv syskon och var säkert van att få kämpa för att få sin vilja igenom. Hon tjänade sina pengar på cirkusflygning och att ge flygktioner åt andra mörkhyade tjejer. **Bessie** dog när hon slungades ur sitt flygplan **150** meter upp i luften.

AMY JOHNSON

Hennes pappa var fiskhandlare, men själv valde hon ett liv i luften. Hon blev en superstjärna och hjälte när hon flög alldeles solokvist från **England** till **Australien** och överlevde sandstormar och haverier. Det påstås till och med att hon lagade sina trasiga flygplansvingar med sönderrivna kläder. Under andra världskriget flög hon för **England** och kraschade vid floden **Themsen**.

ELSA ANDERSSON

Skånetjejen **Elsa Andersson** blev **Sveriges** första kvinnliga pilot och fallskärmshoppare. Bara **25** år gammal, år **1922**, störtade hon inför flera tusen i publiken med en fallskärm som inte ville veckla ut sig. För några år sen gjordes en film om **Elsa**. Den heter "Så vit som en snö."



... och en modig uppfinnare!

Den svenska superuppfinnaren **Håkan Lans** har blivit världsberömd för att ha hittat på ett satellitnavigeringssystem för fartyg och flygplan. Han är även killen bakom färggrafiken i datorn och en av två uppfinnare bakom datormusen. I plugget hade han inte särskilt bra betyg och **Håkan** gillade mest att vara för sig själv. När han var tolv år så hade han redan snickrat ihop en lådbil med motor! Och några år senare skulle han försöka skicka upp raketer hemma i köket. Det slutade med att rutorna gick sönder och nästan allt hår på Håkans huvud brann upp. När han var **18** så byggde Håkan en miniubåt som han döpte till "Doppingen". I den dök han flera gånger ner på mer än **90** meters djup.

Alldeles på egen hand. Att påstå att **Håkans** viktigaste uppfinning satellitnavigeringssystemet, har förändrat världen och gjort luftrummet och haven säkrare, är verkligen ingen överdrift! Med hjälp av systemet kan man på flygplan och fartyg inte bara se var man själv är utan exakt var andra befinner sig.

